

Oxyhrrynchium hians, мезоксерофітами: *Bryum capillare*, *Dicranum montanum*.

Водні та вологолюбні види належать до гідато-, гідро-, гігро-, та гідромезофітів. Серед гідатофітів це: *Leptodictium riparium*, гідрофітів – *Calliergonella cuspidata*, *Drepanocladus aduncus*, гігрофітів – *Polytrichum strictum*, *Brachythecium mildeanum*. Мохоподібні, які зростають при недостатці вологи, віднесені нами до гігроморф ксерофітів (4 види – 7%) та ксеромезофітів (8 видів – 14%). Це *Syntrichia ruralis*, *Bryum argenteum*, *Brachythecium albicans* та ін.

Біоморфологічний аналіз виявлених видів бріофлори Андріяшівсько-Гудимівського заказника свідчить про наступний розподіл життєвих форм. Найбагатше представлена група мохів, які мають біоморфу: дернину (пухку та щільну, високу та низьку – 28 видів, 50%). У решти видів життєві форми у вигляді плетива, подушечок, килима.

Різноманітність екопотів заказника зумовила і різноманіття екоценоморф досліджуваної бріофлори. Основу ценотичної диференціації становлять лісові види (36 видів – 63,1%). Водні, болотні та лучно-болотні види репрезентовані 14 видами. Найбільше серед них (8 видів – 15,8%) – це болотні види. Типовими видами цих ценоморф є *Leptodictium riparium*, *Calliergonella cuspidata*, *Drepanocladus aduncus*, *Stramiogon stramineum* та ін.

Отже, результати наших досліджень свідчать про досить багату та різноманітну флору мохоподібних Андріяшівсько-Гудимівського заказника, яка налічує 57 видів бріофітів з двох відділів. Це типова лісово-болотна флора, яка відбиває особливості зональних та інтразональних типів рослинності Лісостепу України і характеризується перевагою епігеїв з участю епіфітів, тіневитривалих, лісових, водних та болотних мезофітних видів, які мають різноманітні біоморфи з перевагою дернини. Таке комплексне вивчення бріофлори заказника є важливим підґрунтям для подальших бріологічних досліджень, зокрема вивчення мохових угруповань та їх класифікації.

Література

1. Гапон С. В. Мохообразные Левобережной Лесостепи Украины : дис. ... кандидата биол. наук. : 03.00.05. «Ботаника» / Гапон Светлана Васильевна. – Киев, 1992. – 216 с.
2. <https://www.google.com.ua/searchq=Андріяшівсько-Гудимівський заказник>

УЧАСТЬ КЕРМЕКА ЗАМШЕВОГО (*LIMONIUM TOMENTELLUM* (BOISS.) KUNTZE) У ФОРМУВАННІ ВРОЖАЙНОСТІ ЛУЧНИХ ФІТОЦЕНОЗІВ

Орлова Л.Д., Котельвська А.О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Потенціал природних кормових угідь різко падає у результаті нерационального використання сінокосів, перевантаження пасовищ, безсистемного випасу і як наслідок посилюється деградація рослинного і ґрунтового покриву, а значить і знижується їх врожайність [5].

З'ясування продуктивності рослинного покриву як сукупності про-

цесів утворення органічної речовини, накопичення та її перетворення залишається однією з головних проблем науковців і практиків. Особливо великого значення воно набуває при вивченні лучних фітосистем. Лучні травостої являють собою природні утворення, які у структурно-функціональному відношенні адаптивно пов'язані, та водночас внутрішньо суперечливі результати єдності абіотичних і біотичних компонентів: клімату, ґрунтів, фітоценозу, зооценозу та мікробіоценозу. Останні в них, вступаючи між собою, як правило, «за допомогою серії ланок проміжного порядку» у складну взаємодію, характеризуються на тій або іншій території певним типом обміну речовин і енергії, утворюючи складні екологічні системи, що розрізняються за багатьма параметрами [1].

На продуктивність луків впливає багато факторів, як зовнішніх, так і внутрішніх. Зокрема, зміни флористичного складу угруповань, їх продуктивність пов'язують з рельєфом, у тому числі зі зміною товщини ґрунтового шару, механічним складом ґрунтів і вмістом у них гумусу, азоту та гумінових кислот, вологості ґрунту тощо. Також велику роль у підвищенні ефективності агропромислової галузі відіграє азотфіксація, використання препаратів із різнобічною дією добрив тощо [4].

Роботи щодо врожайності лучних фітоценозів регіону на сучасному етапі практично відсутні або обмежені невеликими територіями.

Основна мета нашого дослідження – встановити врожайність лучних травостоїв в околицях с. Омельник Кременчуцького району Полтавської області, та визначити участь кермека замшевого (*Limonium tomentellum* (Boiss.) Kuntze) у формуванні врожайності даної місцевості.

На дослідженій території поширені чорноземно-лучні солонцюваті ґрунти, серед яких переважають солончаки. Солончаки — це інтразональна група ґрунтів [2], що можуть формуватися у різних природних зонах, відрізняються від інших ґрунтів високим вмістом легкорозчинних солей (карбонатів, сульфідів, хлоридів), які знаходяться у деякій частині ґрунту або у всьому профілі, у таких кількостях, які є токсичними для сільськогосподарських рослин (0,25 % і більше) [1]. Лучні солончаки утворюються при засоленні лучних ґрунтів і зберігають ряд їх ознак, таких як високий вміст гумусу, наявність оглеєння. Ґрунтові води знаходяться на глибині 1-2 м [3]. Для них характерна зріджена галофитна рослинність. До цієї групи солевитривалих рослин належить багато видів лучних трав, які за малих концентрацій солей на перших порах навіть стимулюють розвиток вегетативної маси рослин. З накопиченням солей, ця стимуляція знижується, або стає гальмівною для малоадаптованих лучних видів рослин, до їх розвитку в умовах засоленості ґрунту.

Дослідження проводились впродовж шести місяців (травень-жовтень 2014 р.). Врожайність лучних фітоценозів установлювали шляхом прямого зважування надземної маси на 10 окремих ділянках, площею 1x1 м².

У результаті досліджень було виявлено, що врожайність пасовищної трави досліджених луків становить від 0,053 до 0,245 кг/м², а сіна – від 0,044 до 0,111 кг/м². Найвища інтенсивність утворення надземної маси лучних травостоїв була виявлена в травні та червні, з переважанням злакових представників, потім дана інтенсивність поступово спадає, що пов'язано з підвищенням температури повітря та відсутністю опадів.

На основі отриманих даних нами була визначена участь кермека замшевого у формуванні врожайності лучних фітоценозів. Було встановлено, що відсоток кермека замшевого у пасовищній траві впродовж дос-

ліджуваного періоду коливався в межах 39-67%, а у сніні – 40-65%. Виявлено, що він залежить від абіотичних та біотичних чинників, які впливають на тривалість вегетаційних періодів рослин.

Отже, при дослідженні участі кермеку замшевого у врожайності лучних фітоценозів околиць с. Омельник Кременчуцького району Полтавської області, виявлено, що у більшій частині обстежених ділянок частка досліджуваного виду складала у середньому близько половини всієї біомаси.

Література

1. Орлова Л.Д Біоекологічні особливості лучних фітоценозів Лівобережного Лісостепу України (продуктивність та раціональне використання): монографія / Л.Д. Орлова. – Полтава: ПНПУ іменв В.Г. Короленка, 2011. – 278 с.
2. Панкова Е.И. О диагностике солончаков. Почвоведение / Е.И. Панкова, И.А. Ямнова. — 1993. — № 10. — С. 28–38.
3. Полевой определитель почв / Под редакцией Н.И. Полупана, Б.С. Носка, В.П. Кузьмичева. — К.: Урожай, 1981 – 322 с.
4. Врожайність лучних фітоценозів Лівобережного лісостепу України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.stationline.org.ua/biolog/47/5847-vrozhajnist-luchnix-fitocenoziv-livoberezhnogo-lisostepu-ukraini.html>
5. Поверхнєве поліпшення природних луків [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://ua-referat.com/Поверхнєве_поліпшення_природних_луків.

ВИДОВА РІЗНОМАНІТНІСТЬ ТА ЕКОЛОГІЧНА СТРУКТУРА СУДИННИХ РОСЛИН РІЧКИ ІЛЛІМКА

Астахова Л.Є.

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Важливим компонентом водних екосистем є вищі водні рослини (ВВР), які є первинним продуцентом органічної речовини та відіграють важливу роль у колообігу речовин і енергії. Відома роль рослин у біотичному балансі, процесах формування якості води і біологічному режимі водойм [2].

Внаслідок антропогенного тиску у водних екосистемах відбуваються певні зміни, які не можуть не відобразитись на складі їх біоти. Тому вивчення флористичних комплексів водойм, зокрема судинних рослин, є актуальним, оскільки вони можуть слугувати індикаторами екологічного стану середовища.

Мета нашого дослідження полягала у вивченні видового складу та екологічної структури судинних рослин (СР) річки Іллімка в межах села Нові Велідники (Житомирська обл.). Річка Іллімка бере свій початок від лісових ярів південного схилу Словечансько-Овруцького кряжу і сягає у довжину близько 7 км. Вона протікає по системі розложистих балок з пологіми схилами. Русло її помірно звивисте, на деяких ділянках має пороги. В межах с. Нові Велідники ширина русла становить 2 м. Заплава річки в окремих ділянках заболочена.

При вивченні флори СР використано загальноприйнятий метод ма-